

Mirit Dover, Adv.*
Ravit Barak, Adv.
Odelia Furer-Weizman, Adv. ***
Emily kedar, Adv.**
Merav Aharon, Adv.
Cassa Therefe, Adv.
Michal Oren Josefsberg, Adv.

* M.B.A
** L.L.M
***L.L.M & Notary

מירית דובר, עו"ד *
רוית ברק, עו"ד
אודליה פורר-ויצמן, עו"ד ***
אמילי קידר, עו"ד **
מירב אהרון, עו"ד
קאסה טרפה, עו"ד
מיכל אורן יוספסברג, עו"ד **

* תואר שני במנהל עסקים
** מוסמכת במשפטים
*** נוטריון ומוסמכת במשפטים

יום רביעי 05 אוגוסט 2026

לכבוד

פורום המנכ"לים של תאגידי המים והביוב

שלום רב,

הנדון: תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה) (תיקון), התשפ"ו-2025

1. מבוא

ביום 16.10.26 אמור להיכנס לתוקף התיקון שבנדון (להלן: "התיקון"). מדובר בתיקון שנועד להתמודד עם סיכוני בטיחות בענף הבנייה בין השאר, באמצעות הגדרת תפקידים חדשים, יצירת מנגנוני בקרה נוספים, והטלת אחריות משמעותית על "מזמין העבודה", קרי- על תאגידי המים והביוב עצמם. להלן עיקרי הוראות התיקון.

2. שינוי בהגדרת "מזמין"

נכון להיום ההגדרה של "מזמין" בתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה), התשמ"ח-1988 (להלן: "התקנות") היא: "בעל הנכס או מי שבעל הנכס ייפה את כוחו להתקשר עם קבלנים לביצוע עבודת בניה או בניה הנדסית, כולה או חלקה". בהתאם חלק ניכר מהחובות בנושא בטיחות הוטלו על הקבלן המבצע. התיקון קובע הגדרה חדשה ומרחיבה למונח "מזמין".

להלן ההגדרה החדשה של "מזמין" לפי התיקון:
"מי שהתקשר או ייפה את כוחו של אחר לביצוע עבודות בנייה או בניה הנדסית, כולן או חלקן, והוא אחד מאלה:
(1) במקום שבו מבוצעות עבודות שאינן טעונות היתר בניה- בעל הנכס
(2) במקום שבו מבוצעות עבודות טעונות היתר בניה- בעל היתר"

"בניה", "עבודות בניה" או "פעולות בניה" מוגדרות בתקנות כ"פעולות בניה ובניה הנדסית כמשמעותם בפקודה ובצו הבטיחות בעבודה (עבודות בניה הנדסית), התשכ"ב-1961";
להלן ההגדרות מתוך פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש):

"בניה" -

(1) — עבודות הכנה והנחת יסודות לבנין, הקמת בנין, הריסתו, שינוי מבנהו, תיקונו או קיומו, לרבות חידושם של מילוי המִשְׁקִים או של הקישוט וניקוי חיצוני של המבנה ולמעט בניה הנדסית;

(2) עבודות להתקנת מערכות למים, לביוב, לחשמל, להסקה או לתקשורת ועבודות כיוצא באלה, ובלבד שמבצעים אותן אגב הקמת בנין או אגב הקמתו של מבנה שהקמתו הוגדרה כבניה הנדסית;

"בניה הנדסית"

(1) בניה של קו או שלוחה של מסילת ברזל;

(2) בניית מספן, מבדוק, נמל, נתיב שיט פנימי, מנהרה, גשר, מכון-מים, מאגר, קו צינורות, מוביל מים, ביב או מכון ביוב, הריסתם, שינוי מבנם ותיקונם, לרבות חידושם של מילוי המשקים ושל הצבע;

(3) כל בניה אחרת שנקבעה;

בצו הבטיחות בעבודה (עבודות בניה הנדסית), תשכ"ב-1961 נקבע כי:

"המונח עבודת בניה הנדסית (בלשון הפקודה – עבודת בניה מכוונת) יכלול:

(1) דרך, מגרש חניה או מסלול תעופה;

(2) סכר או קיר מגן;

(3) קיר תומך שגבהו 150 ס"מ או יותר מעל פני הקרקע;

(4) מיתקן עצירה או אגירה לחומר כל שהוא שקיבולו הוא 75 מטרים מעוקבים או יותר;

(5) תעלה, להוציא תעלה המיועדת להשקאה שעמקה אינו עולה על 120 ס"מ;

(6) בור שעמקו עולה על 180 ס"מ, בור שופכין, בור רקב או בור מחלחל."

3. תנאים מקדמיים להתחלת עבודה

בתקנה 1א כנוסחה בהתאם לתיקון נקבע ש"מזמין" לא יאשר להתחיל עבודות בנייה כאמור בתקנה 2(א) (4) אלא אם התקיימו כל התנאים הבאים:

(1) **תכנית בטיחות** – הוכנה תוכנית בטיחות, והעתק ממנה מצורף לפנקס הכללי ונמצא באתר הבנייה.

"אתר הבנייה" הוא המקום בו מבוצעת עבודת הבנייה או בנייה הנדסית.

"פנקס כללי" הוא הפנקס המתנהל באתר העבודה על פי סעיף 198 של פקודת הבטיחות בעבודה.

"תכנית בטיחות" לפי התיקון הינה אחת מאלה, לפי העניין:

(א) באתר בנייה שבו מעסיק מבצע הבנייה, בעצמו או באמצעות קבלן ראשי או קבלני משנה, 50 עובדים לפחות – **תכנית לניהול הבטיחות** כמשמעותה בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), התשע"ג-2013.

(ב) באתר בנייה שבו מעסיק מבצע הבנייה, בעצמו או באמצעות קבלן ראשי או קבלני משנה, עד 49 עובדים – **תכנית ארגון בטיחותי של אתר בניה** כמשמעותה בתקנה 166.

בתקנה 166 כנוסחה בהתאם לתיקון נקבע שבאתר בנייה שבו מעסיק מבצע הבנייה, בעצמו או באמצעות קבלן ראשי או קבלני משנה, עד 49 עובדים בו זמנית, יכין מבצע הבנייה תוכנית ארגון בטיחות לאתר, לפי התוספת השלישית. העתק התוכנית יצורף לפנקס הכללי וימצא באתר הבניה.

בתוספת השלישית כנוסחה בתיקון יש פירוט רחב של הנושאים שיש לכלול בתוכנית ארגון בטיחות לאתר בנייה. כך למשל נדרש פירוט לגבי תיאור האתר, פירוט מדיניות ומערך הבטיחות והבריאות התעסוקתית, ניהול סיכונים במקום העבודה, הדרכות בטיחות ובריאות תעסוקתית, בדיקות תקופתיות לציוד וחומרים, מתן וחידוש היתרים, אישורים, הסמכות ושמירת כשירויות הנוגעים לבטיחות העובדים, רשימת הוראות ונוהלי הבטיחות והבריאות התעסוקתית שעליהם החליט מבצע הבנייה, ובכלל זה נוהלי היערכות ותגובה למצבי חירום.

הערה: הוראות תקנה 166 לא הוחלו על אתר בנייה שהעבודות בו הן כאמור בתקנה 2 (ז) כנוסחה בתיקון.

(2) **עיגון משאבי בטיחות בהסכם** - בהסכם עם מבצע הבנייה מפורטים המשאבים המוקצים ליישום תוכנית הבטיחות, בחלוקה ספציפית לפי פרקי התוכנית והסיכונים. אם המזמין הוא גם מבצע הבנייה - המשאבים יפורטו בתוכנית עצמה.

(3) **מינוי בקר בטיחות**: חובה על המזמין למנות "בקר בטיחות" מטעמו ולהעביר את פרטיו למבצע הבנייה לשם דיווח לפי תקנה 6א. על בקר הבטיחות לעמוד בתנאים שנקבעו בסעיף 2א (א).

4. **מינוי "בקר בטיחות"**

"בקר בטיחות" הוא תפקיד חדש. במסגרת סעיף 5 לתיקון נוספה הוראת סעיף 2א הקובעת תנאים שצריכים להתקיים במי שימונה כבקר בטיחות:

- (1) הוא מהנדס רשום בענף הנדסה אזרחית או הנדסאי רשום בענף הנדסה אזרחית או שהוא בעל אישור כשירות תקף כממונה על הבטיחות, שעבר השתלמות ענפית בבניה לפי תכנית שאישר מפקח העבודה הראשי.
- (2) הוא לא מונה למנהל עבודה, למנהל אתר או לממונה על הבטיחות באותו אתר בניה.

במסגרת התיקון הוגדרו תפקידיו של בקר הבטיחות וכן נקבעו הוראות למקרה שהוא הפסיק לשמש בתפקידו או דיווח למזמין על סיכון שאינו "סיכון קביל" לפי תקנה 2א (ג).

לצורך הגדרת "סיכון" ו - "סיכון קביל" התיקון מפנה להגדרות בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול בטיחות), התשע"ג-2023. ואלו הן ההגדרות שם:

"סיכון" (Safety Risk) - שילוב של ההסתברות להתרחשות מאורע מסוכן או לחשיפה לגורם או לגורמי סיכון, ושל חומרת הפגיעה הגופנית או של הבריאות הלקויה שעלול המאורע או החשיפה לגורם;

"סיכון קביל" (Acceptable Risk) - סיכון שהוקטן עד לרמה שהוגדרה כקבילה בידי המחזיק במקום העבודה, בהתחשב בחובותיו לפי דין ובמדיניות הבטיחות של מקום העבודה;"

5. **מבצע הבנייה**

"**מבצע בניה**" מוגדר בתקנות כ"קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו;"

במסגרת סעיף 4 לתיקון הוחלפה תקנה 2 לתקנות ונקבעו תנאים שחלים על מבצע הבניה בעניין תחילת וכן המשך ביצוע עבודות בנייה או בנייה הנדסית באתר בנייה.

כך למשל נקבעו הוראות לגבי חובת מינוי **מנהל עבודה** שרשום במרשם מנהלי עבודה והכישורים הנדרשים ממנהל עבודה, הוראות לגבי מינוי **מנהל אתר** שמתקיימים בו התנאים שבסעיף 2ב, אישור תכנית הבטיחות ועוד.

6. **מנהל עבודה**

בהתאם לתקנה 2 (ב), כנוסחה בהתאם לתיקון, מבצע בנייה לא יבצע עבודות בנייה או בנייה הנדסית אלא בנוכחותו ובהשגחתו של מנהל העבודה באתר הבנייה ולא יעסיק את מנהל העבודה באתר הבנייה אלא בתפקידים התואמים את תפקידו לפי תקנה 2ג.

תפקיד מנהל העבודה באתר הבנייה לפי תקנה 2ג כנוסחה לפי התיקון הוא לפקח מטעם מבצע הבנייה על עמידה בהוראות הנוגעות לבטיחות העובדים לפי התקנות ולבצע כל חובה שהוטלה על מנהל עבודה לפי כל דין.

יוער שנקבעו במסגרת התיקון סוגי עבודות שאינן מחייבות מינוי מנהל עבודה (למשל: עבודות פטורות מהיתר בניה לפי חוק התכנון והבניה).

בהתאם לתקנה 22 כנוסחה בהתאם לתיקון, מפקח עבודה ראשי (כמשמעותו בחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954) או מי שהוא מינה לעניין זה, ינהל מרשם מנהלי עבודה בסיווג עבודות ביצוע כבישים, תשתיות ופיתוח או בסיווג ענף בניין.

מרשם מנהלי העבודה יהיה פתוח לעיון הציבור.

בהתאם לתקנה 33 כנוסחה בהתאם לתיקון, תוקף הרישום של מנהל עבודה במרשם מנהלי העבודה הוא לחמש שנים בכל פעם.

בהתאם לתקנה 33 כנוסחה בהתאם לתיקון, למפקח עבודה אזורי ניתנה הסמכות להתנגד למינוי מנהל עבודה באתר בנייה או להורות על הפסקת עבודתו באתר הבנייה שבו התמנה, בתנאים מסויימים, ובלבד שנתן למנהל העבודה הזדמנות לטעון את טענותיו.

בהתאם לתקנה 4 כנוסחה בהתאם לתיקון, למפקח עבודה ראשי הסמכות לפסול מנהל עבודה ואף להורות על מחיקתו ממרשם מנהלי העבודה.

7. מנהל אתר

בתקנה 22 בנוסחה בהתאם לתיקון נקבעו תנאים מצטברים שצריכים להתקיים במנהל אתר כמפורט להלן:

(1) הוא מהנדס רשום בענף הנדסה אזרחית או הנדסאי רשום בענף הנדסה אזרחית.

(2) הוא לא מונה למנהל עבודה או לבקר בטיחות באותו אתר בנייה.

במסגרת התקנה לעיל נקבעו חובות שחלות על מנהל אתר.

8. ממונה על הבטיחות באתר בנייה

בתקנה 54 בנוסחה בהתאם לתיקון נקבעו חובות שיחולו על הממונה על הבטיחות באתר בנייה לרבות בנושא דיווחים שעליו לערוך.

9. הודעה על עבודות בנייה או בניה הנדסית

בתקנה 64 בנוסחה בהתאם לתיקון נקבע שמבצע בנייה יודיע למפקח עבודה אזורי, באופן מיידי, באמצעות טופס מקוון לפי הנוסח שבתוספת השנייה, על כל אחד מהמפורטים להלן:

- (1) הודעה על תחילת עבודת בנייה או בנייה הנדסית כאמור בסעיף 192 לפקודת הבטיחות וכן על מינוי בקר בטיחות, מנהל עבודה או מנהל אתר.
- (2) הודעה על סיום עבודות בנייה או בניה הנדסית
- (3) הודעה על החלפת בקר בטיחות, מנהל עבודה או מנהל אתר

העתק ההודעות יישמרו בפנקס הכללי ויימצאו באתר הבנייה.

על מפקח העבודה אזורי להנפיק אישור על הגשת ההודעה.

10. המלצות

כדי לעמוד בדרישות התיקון עם כניסתו לתוקף, להלן מספר המלצות:

- (1) לקיים ישיבה בנושא עם יועץ הבטיחות לצורך מעבר על כלל החובות החדשות שצפויות לחול, גיבוש מסמכים/מיפרטים/נהלים וכו' בהתאם והדרכה של הגורמים הרלוונטיים.
- (2) עדכון חוזי התקשרות ומכרזים כך שיכללו את המשאבים המוקצים ליישום תוכנית הבטיחות, בחלוקה ספציפית לפי פרקי התוכנית והסיכונים.

(3) היערכות תקציבית מתאימה.

(4) גיבוש מאגר יועצים לבעלי התפקידים השונים שיידרשו.

בברכה,

מירית דובר, עו"ד

הבהרה: סקירה זו מובאת לידיעה כללית ולנוחות הקורא, היא אינה ממצה ואינה מהווה ייעוץ משפטי. בכל מקרה של סתירה בין תוכן המסמך לבין הוראות החקיקה הרשמיות, הוראות החקיקה הן הקובעות והגוברות.